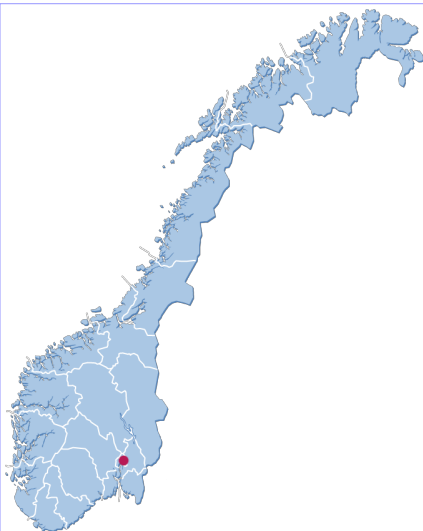
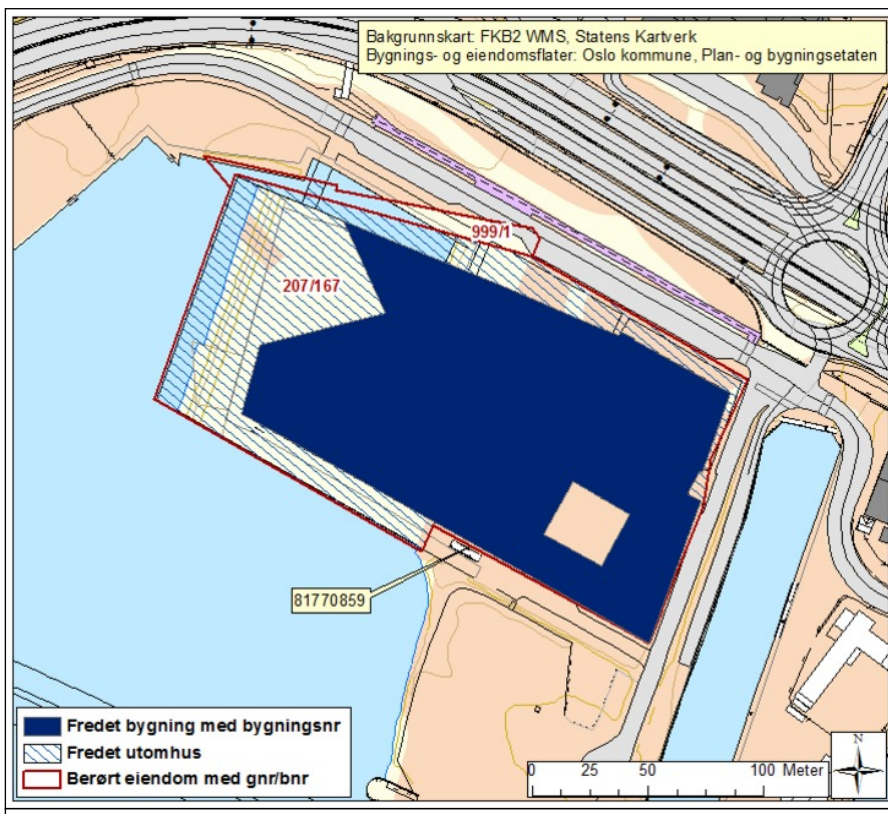

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke: Oslo
 Kommune: 301/Oslo kommune
 Opprinnelig funksjon: Havn
 Nåværende funksjon: Kultur
 Foreslått vernekategori: Verneklasse 1, fredning
 Totalt antall bygg: 2

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
12180	Operaen	2003 - 2008	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	81770859	207/167
9903498	Utomhus	2003 - 2008	Verneklasse 1, fredning	Utomhus		207/167

Vern kompleks

Formål:	Fredningen skal ivareta bygningens arkitektoniske utforming og kulturhistoriske verdi som monumentalt formet offentlig kulturbygg fra første del av 21. århundre. Formålet er å sikre det helhetlig anleggets arkitektur med materialbruk og detaljer, og hindre svekkelse av det arkitektoniske uttrykket i eksteriøret og fredete deler av interiøret. Den visuelle og funksjonelle sammenheng mellom operaanlegget som helhet og de enkelte elementene i anlegget skal opprettholdes. Fredningen av uteareal skal ivareta plassrom, gangbro, kanalfront og brygge som del av det helhetlige anlegget. Fredning av øvrig areal innenfor tomtegrense skal ivareta opplevelse og virkning av arkitekturen.
Begrunnelse:	Scenebygget for Den Norske Opera og Ballett er ett av de største og viktigste offentlige kulturhus reist i Norge. Arkitektonisk representerer bygget med uteområde bl.a. et originalt grep om scenearkitektur for sang, musikk og ballet som har internasjonal betydning og som har vakt oppmerksomhet langt utenfor landets grenser. Materialeene er gjennomført: Tre, glass, stein og metall. Bruken er differensiert etter funksjon, og med et gjennomarbeidet formspråk betinget av de særegne krav byggets bruk stiller. Utforming og materialbruk i bygningens to hovedvolumer gjenspeiler også to-deling mellom publikumsdel og produksjons- og driftsdel. Den særpregete fasadeutformingen inviterer publikum til å ta byggets eksteriør i bruk på en måte som er banebrytende i representativ monumentalarkitektur. I kontrast til byggets eksteriør og publikumsfoajé, fører hovedscenens hesteskoformete sal og balkonger seg til en århundrelang europeisk teaterarkitektur, men med høyteknologisk beregning av detaljering og utførelse. Den kunstneriske utsmykningen med sceneteppe og fasadekledning av kubene i foajéen er integrert i bygget og forsterker operabygget som et gjennomført arkitektonisk hele av svært høy kvalitet. Nytt operabygg ble av Stortinget i sin tid omtalt som den største kulturpolitiske enkeltsak i Norge. Det representerer den endelige anerkjennelsen i Norge av opera og ballett som kunstneriske uttrykk på linje med annen musikk, teater og visuell kunst. Dette er kunstformer som her i landet i stor utstrekning fikk sine institusjoner og bygg i løpet av 1800-tallet og utover 1900-tallet, som bl.a. Nasjonalgalleriet, Nationaltheateret og Den nasjonale Scene. Operabygget kan i denne sammenheng ses som en sluttstein i etableringen av nasjonale institusjonsbygg for tradisjonelle, utøvende kunstarter. Det er en sluttstein og et landemerke som har gjort seg internasjonalt bemerket. Operabygget har på kort tid blitt et symbol og attraksjon som ved sin fysiske utforming har tilført en ny dimensjon i opplevelse og bruk av arkitektur og operabygg.
Omfang:	Fredningen omfatter scenebygg for Den Norske Opera og Ballett i sin helhet, med uteområde innenfor eiendomsgrensen, eksteriør og deler av interiør. Fredningens omfang framgår av vedlagte plantegning.

Beskrivelse kulturmiljø

Den Norske Opera og Ballett er oppført Bjørvika i Oslo. Operaens landskap består av selve marmortaket, de marmorkledte flatene og arealene mellom bygningen og tilgrensende gater.

Størstedelen av Bjørvikaområdet består av en flate på utfyllt sjøgrunn. Denne flaten er okkupert av motorveier og havneanlegg, hvor den spredte bebyggelsen i hovedsak består av enkeltbygninger organisert langs kaikantene, samt større nye utbyggingsområder mot nord og sydøst.

Utfyllingene er resultat av elveavsetninger og havnerelaterte utfyllinger fra de siste 400 år. Utfyllingene har delt havnebassenget i tre viker som fremstår som tre mindre vannrom. Ved Akerselvas utløp har elveavsetninger og utfyllinger på hver side av elva gitt det som i dag fremstår som Bjørvikutstikkeren og Paulsenkaia, som avgrenser henholdsvis Bjørvika og Bispevika. Sørøststikkeren er bygget opp på samme måte ved Alnas opprinnelige utløp, og avgrenser vannrommet Lohavn.

De omkringliggende sentrumsområdene Gamle Oslo og Kvadraturen fremstår med etablerte, lesbare bebyggelsesstrukturer. Mot vest danner festningsområdet og kvadraturen en tydelig byvegg. Kvadraturen hadde opprinnelig nær tilknytning til havnefronten. Samtidig har det historisk alltid eksistert en mellomzone mot fjorden, der den strenge kvadraturreguleringen har vært avløst av en løsere organisert bryggebebyggelse. Fram til dette havneavsnittet ble omformet rundt 1920 har gateløpene øst/vest alltid vært holdt åpne ut mot Bjørvika. Senere tiders utfyllinger har skapt en distanse som svekker dette forholdet. Mot øst utgjør murgårdsbebyggelsen i Gamlebyen en mer lokal byvegg for østre deler av planområdet. Murgårdsbebyggelsen i Gamlebyen ligger innenfor grensene av Oslo Middelalderby, som også omfatter arealene i Middelalderparken, ved Clemenskirken, St.Hallvardkatedralen og Ladegården.

Mot nord skaper Barcodekkan og jernbaneområdet en markant grense og barriere mot planområdet. Bebyggelsen på Grønland Vaterland med Postgirobygget (1975) og Oslo Plaza (1990) som landemerker danner en mer fjern byvegg nord for sporområdet.

Eiendomshistorikk

Før reguleringen av Bjørvika ble vedtatt gjorde både Oslo Havnevesen og Oslo kommune krav på den grunnen som operaen i dag ligger på. Oslo Havnevesen er en kommunal bedrift, og ikke er eget rettssubjekt, men bedriftens formue skal holdes adskilt fra bykassen. Statsbygg anså derfor de eiendommer som ble forvaltet av Oslo Havnevesen som Oslo kommunes eiendommer i 1998 da operaens grunn ble solgt til Statsbygg. Eiendommene som omringer operaen, som blant annet gangbroen delvis ligger på, eies i dag av HAV Eiendom AS, og var også tidligere forvaltet av Oslo Havnevesen. HAV Eiendom AS er et heleid datterselskap av Oslo Havn KF og har som oppgave å drive næringsutvikling i Bjørvika. Selskapet eide 2/3 av bygningsvolumet i den opprinnelige Bjørvikareguleringen. (Kilder: "Statsbygg. 1998. Byutvikling i Bjørvika-Bispevika: en analyse av potensialet for verdiskapning. Statsbygg, Oslo" og "HAV Eiendom AS: <http://www.haveiendom.no/>".)

Statsbygg har vært byggherre for operahuset, og står som eier og utleier. Kirke- og kulturdepartementet hadde det overordnede ansvaret for prosjektet og var oppdragsgiver ovenfor Statsbygg. Departementet nedsatte en egen styringsgruppe for å ha særskilt tilsyn med prosjektet. I denne gruppen var det også med representanter fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet og Den Norske Opera og Ballett. Den Norske Opera og Ballett har som bruker deltatt aktivt i alle prosjektets faser. Kontakt med de funksjonshemmedes organisasjoner ble opprettet tidlig i prosjektet, før skisseprosjektet startet i 2001. De nye operahusene i Helsinki, Göteborg og København var viktige referanseprosjekter, foruten de store internasjonale husene i London, Amsterdam, Paris, Barcelona, München, Dresden, Wien og Berlin.

Det ble arrangert en anonym arkitektkonkurranse. Nesten 250 forslag fra hele verden kom inn. Alle forslagene ble utstilt i en hangar på Fornebu. Ca 7500 personer besøkte utstillingen. Det norske arkitektkontoret Snøhetta ble utropt til vinner den 22. juni 2000. Arkitektfirmaets store gjennombrudd hadde skjedd 11 år tidligere, gjennom en annen åpen internasjonal arkitektkonkurranse; konkurransen om det nye biblioteket i Alexandria. Sent på 1980-tallet begynte Snøhetta å markere seg i konkurranser og i 1989 vant de konkurransen om biblioteket i Alexandria. Arkitektur som landskapsform med et billedskapende potensial kjennetegner Snøhettas tidlige prosjekter. Også operabygget i Oslo har dette karaktertrekket: Den er mer som en landskapsform å regne. Arkitektene trekker også frem at taket er tenkt brukt som uterom av byens befolkning, og at deler av takflaten kan brukes ved enkelte forestillinger. Takflatene blir slik svært direkte en del av det offentlige rom i bydelen Bjørvika. Denne løsningen muliggjør bruk av operahuset i en mye videre forstand enn den tradisjonelle, ikke bare i utformingen av operahusets indre, men også i det ytre.

Huset er bygningsmessig komplekst, med få repetisjoner og mange nye og uprøvde konstruksjoner som måtte beskrives i detalj og spesialtilpasses. Husets viktigste funksjonelle mål har vært at: «Både store og lille sal skal ha fremragende akustikk. Akustikken i store sal skal være like god eller bedre enn de beste sammenlignbare saler i Nord-Europa.» (Stortingsproposisjon nr 48 (2001-2002))

Grunnet vinnerutkastets kompleksitet ble budsjettet justert opp. Den totale kostnaden ble 3,75 milliarder.

Operaen ble oppført ved hjelp av 8000 arbeidere i 600 firmaer fra 25 land. Også materialene til operaen er kommet fra hele verden, med eksempelvis tyrkisk glass, finsk stål, tysk eik, norsk granitt osv. Den største politiske og mediamessige oppmerksomheten var knyttet valg av marmor fra Carrara i Italia som hovedstein på operataket og forplassen. Flere politikere gikk ut i media og forsøkte å bevege prosessen i norsk retning. 17. februar 2003 tok Valgerd Svarstad Haugland (KrF) det første spadestikket. Den 11. mai 2005 kunne H.M.Kong Harald IV legge ned grunnsteinen. Åpningsgallaen var 12. april 2008.

Verneverdige bygg

Byggnr: 12180
GAB nr: 81770859
Navn: Operaen
Oppført: 2003 - 2008

Utomhusanlegg

Elementnr:

Elementnavn: Kanalfront - brygge

Beskrivelse: Kanalen avsluttes i øst med en avtrappet bryggefront ved operaens nordre publikumsinngang. Dekket og opptrinn er i eik med innfelt belysning mot inntrinn. Trappen er utført av en sammenhengende profilert og grålakkert ståplate.

Elementnr:

Elementnavn: Kanal

Beskrivelse: Kanalen går inn fra havnebassenget i vest og danner vannspeil mellom operabygget og byrommet i nord. I vestre ende går det gangbru over kanalen. Kanalfasadene i nord og sør er kledd med hogget stein. På operasiden er det marmor med granitt i nedre sone mot sjøen på bysiden kun granitt. På operasiden er steinhellene lagt i skift parallelt med bygningens stigende profil, på bysiden ligger stein vannrett i jevne skift. Differensieringen er også gjennomført ved overgangen mellom plassrom og vann: På operasiden er det en lav kant som går over i massiv brystning, på bysiden er gateplanet trappet ned to trinn med en bred kanalkant. I øst avsluttes kanalen med en avtrappet front ved operaens nordre publikumsinngang. En redningstrapp i rustfritt stål er montert ved operasidens brokar.

Elementnr:

Elementnavn: Bro

Beskrivelse: Gangbrua går over kanalen som skiller operabygget og plassen fra byrommet i nord. Flatene som er synlig fra gate- og plassnivå er kledd med glatt marmor. Brua har svakt krummet lengdesnitt og tverrsnitt. Den massive brystning har sokkelprofil på innsiden med innfelt ledelys. Dekket har avrenningsprofil for vann under brystningen, Profilet og dekket er prikkhogd med øvrige flater er slipt. På bysiden i nord er det montert tre trafikkavvisere, utført som slanke sylindere i polert rustfritt stål.

Elementnr:

Elementnavn: Plass

Beskrivelse: Plassen som omgir bygget i vest og sør er fullt integrert i arkitektur og er en forutsetning både for bruken av den som uteareal og for den arkitektoniske virkningen. I vest er det flate plassrommet trukket i skråplan ned mot sjøkanten. Fjæresonen er kledd med granitt, øvrig kledning er med marmor lagt i mønster som sømløst glir over i fasadekledningen. (Se også bygningsbeskrivelse.)

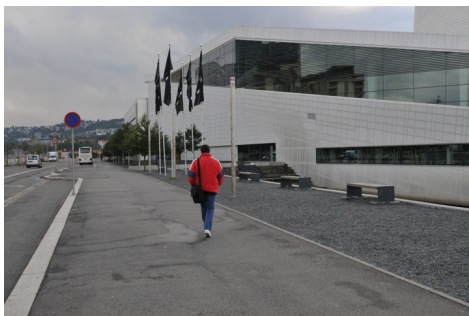
Elementnr:

Elementnavn: Uteområde

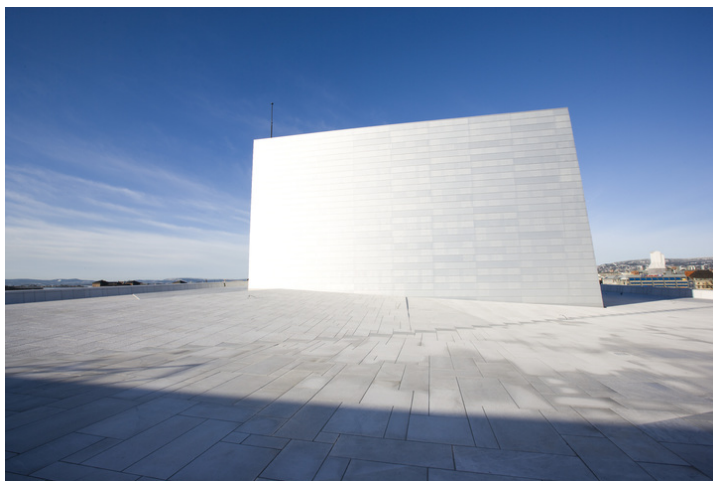
Beskrivelse: Arealet omfatter øvrigt område mellom bygget og eiendomsgrensen i nord og øst (og sør?)

Mot bysiden i nord er det lagt midlertidig dekke av grus i påvente av at grunnen skal sette seg.

Foran nordre publikumsinngang og nordre personalinngang er det lagt steinheller. En dobbel rekke med ospetrær danner avgrensning mot fortau og gate. Lysmastene ligger i linje med ytterste trekke. Mellom disse, langs fortauet er det satt ut benker med lakkerte treseter og vanger i grålakkert stål.

Opphavsrett: Trond Isaksen/Statsbygg

Opphavsrett: Trond Isaksen/Statsbygg

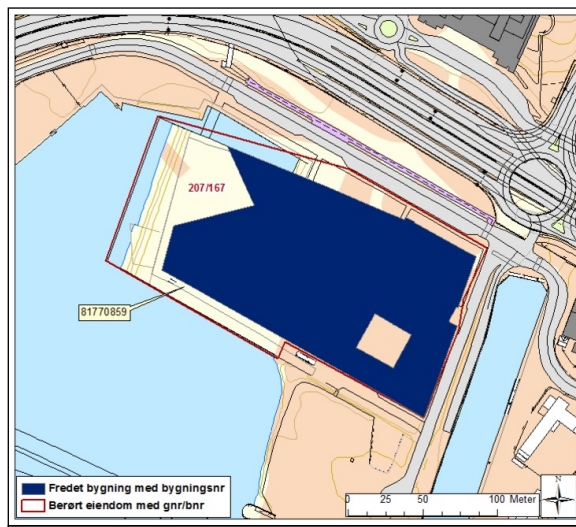
Opphavsrett: Jaro Hollan/Statsbygg

BYGNING 12180 Operaen

Kompleks 13789 Operaen

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	81770859
Gnr/bnr:	207/167
Oppført:	2003 - 2008
Byggherre:	Statsbygg
Arkitekt:	Snøhetta
Opprinnelig funksjon:	Kultur/Sport
Nåværende funksjon:	Kultur/Sport
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Fredet etter kulturminneloven § 22a 15.11.2012
Vernestatus:	Forskriftsfredet etter kulturminneloven §22a .. Kulturminne registrert i statlig verneplan

Sammendrag bygningbeskrivelse

Operabygningens offentlige ansikt er vendt mot vest og mot nord, samtidig som profilen manifesterer seg på lang avstand i fjellandskapet i sør. Bygningen knytter sammen byen og fjorden, øsen i øst og kvadraturen i vest. Snøhetts tomteløsning markerer forholdet til vannet ved at det er anlagt en kanal mellom operaen og byen forøvrig, og operahuset omgir seg slik med vann på tre kanter. Operabyggets fremste kjennetegn er det karakteristiske taket som stiger opp fra fjorden i vest, og legger seg som et teppe over publikumsarealene. Den tvetydighet som skapes om hvorvidt taket også er en skråstilt vegg, er et gjentakende motiv i Snøhetts arkitektur. Byggets monumentalitet ligger i det store spennet og den horisontale karakter. Bygningen er lav, og utfyller tomteflaten helt. Formspråket er enkelt og geometrisk, og det veksles mellom kubiske former og skrå flater med dynamiske bevegelser og linjespill. Bygningskroppen har sitt sentrum der scenetårnet er plassert, som en kube som trenger opp gjennom takflaten. Scenetårnet får betydning nettopp på grunn av at det balanserer den horisontale bevegelsen og gir bygget en vertikal motvekt.

Adkomsten til operaens forplass og hovedinngang er via en marmorkledt bro over operakanalen. Fra plassen er det anlagt en gangvei langs hele bygningens sørlige fasade. Vestre del har publikumsinngang og foaje. Foajéområdet er åpnet mot fjorden med store vinduer i vest som nærmest sprenger seg ut av den skrå flaten. Den østre delen av bygget, med produksjonsarealer er mer oppbrudt og variert i uttrykket.

Tre overordnede materialer ble valgt allerede i konkurransefasen; tre på den indre bølgeveggen, stål på produksjonsdelen og hvit naturstein på «teppet». I tillegg til dette er glasset et viktig materiale.

De tilgjengelige deler av «teppet» er ca 18000m² og inkluderer 33 000 enkeltstein. Arkitektene ønsket en variert overflate uten at dette gikk på bekostning av bygningens hovedform. Jorunn sannes, Kalle Grude og Kristian Blystad er tre norske kunstnere med ulik kunstnerisk bakgrunn som arbeidet sammen med Snøhetta i planleggingen av flaten. Den helhetlige og skulpturelle behandlingen omfattet formen og størrelsen på steinplatene, leggemønster, overganger, oppløft og overflatebehandling samt vannrenner, trappeløp og rekkverk. Den hvite marmoren er La Facciata, hentet fra marmorbruddene i Carrara i Italia. Nordfasaden og all steinkledning som kommer i kontakt med vann er utført i den norske granitten «Ice Green». Produksjonsdelens metallkledning har som utgangspunkt en enkel industriell modulløsning, der platene er preget med konvekse kulesegmenter og konkave kjegler. Det ble utarbeidet åtte forskjellige platetyper, som ved ulik sammenstilling og skiftende lys gir variasjon i uttrykket.

Mønsteret ble utviklet av tekstilkunstnerne Astrid Løvaas og Kirsten Wagle og er basert på eldre vevsmønstre.

Det høye glasspartiet over foajeen har en dominerende rolle i bygningens fasade mot sør, vest og nord. Glassfasaden er på det høyeste 15 meter. Det er beskrevet som en målsetting at glasskonstruksjon skulle ha en åpen karakter, med færrest mulige søyler, rammer eller avstivninger i stål. Løsningen har vertikale finer av glass montert på innsiden av fasaden, i tillegg til høye krav til glassets egenstyrke. Det ble valgt et jernfritt glass for å unngå grønnskjær i flaten.

En lysgård ligger midt i kontordelen. Denne er omgitt av vegger av glass, aluminium og treverk. Det er direkte adgang fra lysgården fra de to nederste etasjene. Foran de lydisolerte øvingsrommene på nedre nivå er det plantet vegetasjon som skal skape en grønn skjerm, og samtidig slippe lyset gjennom. Gulvet i lysgården er i ubehandlet eik med partier av hvit marmor. En marmorkledt trapp leder fra det øvre til det nedre nivået. Pyntegress, stauder, bunndekke og buketter av vaier med skyggetålende klatreplanter er med på å avdele rommet.

Sammendrag bygningshistorie

Opera i Norge er et relativt nytt fenomen, og med sine vel 50 år er Den Norske Opera (DNO, etablert i 1958) et av de yngste nasjonale operakompaniene i verden. DNO hadde siden starten holdt til i folketeaterbygningen i Oslo, et bygg oppført for taleteater. Oppføringen av den norske opera og ballett som eget hus er sist ut i rekken av Europeiske kulturnasjoner som bygger et eget hus til dette formål.

Ideen om fjordbyen og bevisstheten om at det var veldig stygt i Bjørvika smeltet sammen med diskusjonen om plasseringa ny opera.

Da Vestbanestasjonen ble lagt ned i 1989 kom ønsket om et eget operahus tydelig til uttrykk. Vestbanetomten ble ansett for å være en av Oslos beste ledige tomter, og DNO hadde allerede uttrykt sin begeistring for å flytte dit. Tomten ble behandlet mer eller mindre som den kommende operatomten, og debatten dreide seg i stor grad om hvordan området skulle disponeres; hvor på tomten operahuset skulle ligge, og om hvorvidt Georg Bulls stasjonsbygning fra 1872 skulle bli stående eller rives. Et fredningsvedtak fra Riksantikvaren i 1994 satte en midlertidig stopper for dette. Høsten 1993 ble Bjørvika-alternativet bragt inn med samme tyngde som Vestbanen og en mulig nyrestaurering av Folketeateret. Dette ble gjort av Arbeids og administrasjonsdepartementet. Konsekvensen av de tre alternativene ble nå utredet i full bredde. Våren 1994 ble kontakten mellom politikere og Operaen trappet opp. Myndighetenes offentlige legitimering av byggesaken var i det vesentlige knyttet til operaens mangelfulle og utilstrekkelige arbeidsforhold i Folketeaterbygningen. Kulturpolitiske og samfunnsmessige ambisjoner om hva et nytt operahus kunne bety i vid forstand sto i liten grad på den offentlige agendaen. Operahusets kulturpolitiske og samfunnsmessige betydning ble kjørt tydeligere frem. Det var viktig å skape forståelse for at dette var et bygg ikke bare hovedstaden, men hele landet ville få glede av. Etter flere år med politisk og opinionsmessige påvirkningsarbeid kom det endelige stortingsvedtaket om Bjørvikalokalisering i 1999. Deretter fulgte slutføring av funksjons- og romprogram, fulgt av arkitektkonkurranse og forprosjektering, til nytt stortingsvedtak om forprosjektering og kostnadsramme i 2002. Det positive opinionsmessige og politiske klimaskiftet ble forsterket av Snøhetts vinnerkonsept. Det nasjonsbyggende potensialet i form og arkitektur trigget ambisjonene. Etter seks år med detaljprosjektering og bygging åpnet kulturminister Trond Giske Den Norske Opera og Ballett i 2008.

BYGNING 12180 Operaen

Kompleks 13789 Operaen

Bygningshistorikk

1917	Første plan for eget operahus i Oslo på skipsreder Chr. Hannvigs tomt på Kontraskjæret
1948	Tilbud om testamentarisk gave for operahus kombinert med forretningslokaler fra Birger Torsted
1957	Den Norske Opera opprettet, Kirsten Flagstad første operasjef.
1959	Operaen overtar lokalene til Folketeateret på Youngstorget i Oslo.
1998	Forslag til Stortinget om å bygge et nytt operahus på Vestbane-tomta. Ikke flertall for byggested.
1999	Tre byggsteder blir foreslått: Vestbanen, Bjørvika og Folketeaterbygningen. 15. juni går flertallet i Stortinget inn for Bjørvika.
2000	Internasjonal arkitektkonkurranse. 240 forslag fra hele verden kommer inn. 22. juni vinner arkitektfirmaet Snøhetta.
2001	Forprosjekt for det nye operahuset utarbeides.
2002	Stortingsproposisjonen om det nye operahuset legges frem og vedtas 16. juni. Forberedende arbeider starter.
2003	Grunnarbeider starter 17. februar.
2004	Grunnstein legges ned av H. M. Kongen 3. september.
2005	Scenetårnet, operaen høyeste punkt, står ferdig 11. mai.
2006	Innredningsarbeidene og steinlegging starter.
2007	Byggeprosjektet ferdigstilles vinteren.
2008	Innflytting, prøvedrift og åpningsforestilling (12.april).

Vern

Formål:	Fredningen skal ivareta bygningens arkitektoniske utforming og kulturhistoriske verdi som monumentalt formet offentlig kulturbygg fra første del av 21. århundre. Formålet er å sikre det helhetlig anleggets arkitektur med materialbruk og detaljer, og hindre svekkelse av det arkitektoniske uttrykket i eksteriøret og fredete deler av interiøret. Den visuelle og funksjonelle sammenheng mellom operaanlegget som helhet og de enkelte elementene i anlegget skal opprettholdes.
Begrunnelse:	Scenebygget for Den Norske Opera og Ballett er ett av de største og viktigste offentlige kulturhus reist i Norge. Arkitektonisk representerer bygget med uteområde bl.a. et originalt grep om scenearkitektur for sang, musikk og ballet som har internasjonal betydning og som har vakt oppmerksomhet langt utenfor landets grenser. Materialene er gjennomført: Tre, glass, stein og metall. Bruken er differensiert etter funksjon, og med et gjennomarbeidet formspråk betinget av de særegne krav byggets bruk stiller. Utforming og materialbruk i bygningens to hovedvolumer gjenspeiler også to-delning mellom publikumsdel og produksjons- og driftsdel. Den særpregete fasadeutformingen inviterer publikum til å ta byggets eksteriør i bruk på en måte som er banebrytende i representativ monumentalarkitektur. I kontrast til byggets eksteriør og publikumsfoajé, fører hovedscenens hesteskoformete sal og balkonger seg til en århundrelang europeisk teaterarkitektur, men med høyteknologisk beregning av detaljering og utførelse. Den kunstneriske utsmykningen med sceneteppe og fasadekledning av betongvolumer i foajéen er integrert i bygget og forsterker operabygget som et gjennomført arkitektonisk hele av svært høy kvalitet. Nytt operabygg ble av Stortinget i sin tid omtalt som den største kulturpolitiske enkeltsak i Norge. Det representerer den endelige anerkjennelsen i Norge av opera og ballett som kunstneriske uttrykk på linje med annen musikk, teater og visuell kunst. Dette er kunstformer som her i landet i stor utstrekning fikk sine institusjoner og bygg i løpet av 1800-tallet og utover 1900-tallet, som bl.a. Nasjonalgalleriet, Nationaltheateret og Den nationale Scene. Operabygget kan i denne sammenheng ses som en sluttstein i etableringen av nasjonale institusjonsbygg for tradisjonelle, utøvende kunstarter. Det er en sluttstein og et landemerke som har gjort seg internasjonalt bemerket. Operabygget har på kort tid blitt et symbol og attraksjon som ved sin fysiske utforming har tilført en ny dimensjon i opplevelse og bruk av arkitektur og operabygg.
Omfang:	Fredningen omfatter scenebygg for Den Norske Opera og Ballett i sin helhet, med eksteriør og deler av interiør. Avgrensningen av de fredete interiørene framgår av vedlagte plantegninger.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr:

Interiørnavn: Dametoalett garderobe

Beskrivelse: Toalettene i sør har inngang med grålaserte vegger og himling. Toalettarealene har samme slag glassfliser som i nord. Gulvet er i gråsvart terrasso, himlingene er i grå betong. Toalettavlukker er i systeminnredning med spettet bronsefargete dører med stålprofiler.

Toalettskåler er koniske i hvitt porselen. Håndvasker er utført som veggmontert integrert vaskeremme i corian med lyslister for indirekte belysning, avfallskurv bak fronter i rustfritt stål, i overkant avsluttet med sammenhengende speilrekke med innbygde dispensere for såpe og papir. Håndvasker er utført som frittstående øy med to motstilte vaskeremme med omramming i rustfritt stål. Vaskeremmene er utført i corian med innfelt indirekte belysning, integrerte armaturer, og dispensere for såpe og tørkepapir, alt i rustfritt stål. Vaskeremmene har.

Interiørnr:

Interiørnavn: Galleri 1. balkong

Beskrivelse: Galleri med tilstøtende gangarealer og trapper har veggkledning av stående eikebord, gulvet er lagt med eikeparkett, himlingen har eikespiler lagt i moduler.

Vrimlearealer har innfelt punktbelysning i himling. Hvert galleri har bardisk i grå corian. Eksponerte bæresøyler har elipseformet tverrsnitt og er kledd med eikepanel. Dører til tekniske rom og installasjoner med lik kledning som vegg og uten gerikter. Adkomst til salong går gjennom tofløyete dører i eik med panikkbeslag i messing. Innfelte firkantete lysarmaturer over gulv, lyslister med indirekte belysning i himling langs vegg. Trapper er lagt med eikeplank og har doble håndlister i eik rundstav.

BYGNING 12180 Operaen

Kompleks 13789 Operaen

Interiørnr:

Interiørnavn: Galleri 2.
balkong

Beskrivelse: Galleri med tilstøtende gangarealer og trapper har veggkledning av stående eikebord, gulvet er lagt med eikeparkett, himlingen har eikespiler lagt i moduler.

Vrimlearealer har innfelt punktbelysning i himling. Hvert galleri har bardisk i grå corian. Eksponerte bæresøyler har elipseformet tverrsnitt og er kledd med eikepanel.

Dører til tekniske rom og installasjoner med lik kledning som vegg og uten gerikter. Adkomst til salong går gjennom tofløyete dører i eik med panikkbeslag i messing. Innfelte firkantete lysarmaturer over gulv, lyslister med indirekte belysning i himling langs vegg. Trapper er lagt med eikeplank og har doble håndlister i eik rundstav.

Interiørnr:

Interiørnavn: Galleri 3.
balkong

Beskrivelse: Galleri med tilstøtende gangarealer og trapper har veggkledning av stående eikebord, gulvet er lagt med eikeparkett, himlingen har eikespiler lagt i moduler.

Vrimlearealer har innfelt punktbelysning i himling. Hvert galleri har bardisk i grå corian. Eksponerte bæresøyler har elipseformet tverrsnitt og er kledd med eikepanel.

Dører til tekniske rom og installasjoner med lik kledning som vegg og uten gerikter. Adkomst til salong går gjennom tofløyete dører i eik med panikkbeslag i messing. Innfelte firkantete lysarmaturer over gulv, lyslister med indirekte belysning i himling langs vegg. Trapper er lagt med eikeplank og har doble håndlister i eik rundstav.

BYGNING 12180 Operaen

Kompleks 13789 Operaen

Interiørnr:

Interiørnavn: Sal
hovedscene

Beskrivelse: Salen er hesteskoformet med fire nivåer for publikum og et øvre teknisk galleri. Lysekrone med LED-lys henger assymetrisk plassert mot scenen. To flyttbare tårn gir en fleksibel sceneåpning. Orkestergravens nivå kan reguleres. Lave brystninger skiller øvre og nedre deler av parkett. Gulv, vegger, balkongfronter, himlinger og himlingsoval er utført i oljet, ammoniakkbehandlet eik. Øvre del av takkonstruksjon og loft er malt gråsvart. Seteradene er trukket med oransje, vevet tekstil med varierende mønster. Alle trappetrinn og bakvegger har LED-ledelys, og balkonghimlingene har innfelte, skjermete LED-lamper. I parkett og på første balkong er innebygde tekniske kontrollrom med vinduer mot scenen. Opphengsbeslag for scenelys er montert på balkongfronter og i underkant balkonghimlinger.

Interiørnr:

Interiørnavn:

Publikumsgarderobe

Beskrivelse: Arealet er lavloftet, med gulv lagt med marmorheller. Mot vest er gulvet knekket opp i vinkel mot skrånende himling. Fastmonterte hvilebenker er utført i Z-formete, lakkerte stålplater. Himlingen har store rektangulære, hvite akustiske plater. Garderobeinnredningen er i rustfritt stål, konstruert som rader av frittliggende rammer, hver ramme har doble rekker av stående rør med hattehyller i netting mellom. Hvert rør knaggkrans knagger øverst, og med lysdioder innfelt i toppen.

BYGNING 12180 Operaen

Kompleks 13789 Operaen

Interiørnr:

Interiørnavn:

Mottagelsesrom 'Kirsten
Flagstad'

Beskrivelse:

Mottagelsesrom er vinkelformet og består av to deler, Brunvoll i vest og Flagstad i øst. De to rommene kan skilles med panelt foldevegg. Begge rom har direkte adkomst til mellomgang med garderobe og toaletter. Vegger er kled med stående eikepanel, gulvet er lagt med eikeparkett, himlingen har eikespiler lagt i moduler. Dører til mellomgang i eik med vridere/beslag i rustfritt stål, dører til tekniske installasjoner har lik kledning som vegg og uten gerikter. Fondvegg i øst består av panelte skapdører i eik og med smale metallprofiler. Sørvegg har fastkarm vinduer i begge romavdelinger. Elektriske installasjoner er felt inn i veggpanel. Himling har innfelte langsmale kombinasjonsarmaturer for lysrør, punktbelysning og ventilasjon. Armaturene ligger på tvers av spilene.

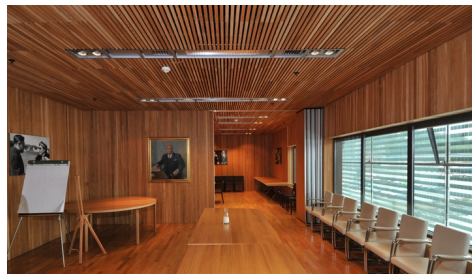
Interiørnr:

Interiørnavn:

Mottagelsesrom 'Gunnar
Brunvoll'

Beskrivelse:

Mottagelsesrom er vinkelformet og består av to deler, Brunvoll i vest og Flagstad i øst. De to rommene kan skilles med panelt foldevegg. Begge rom har direkte adkomst til mellomgang med garderobe og toaletter. Vegger er kled med stående eikepanel, gulvet er lagt med eikeparkett, himlingen har eikespiler lagt i moduler. Dører til mellomgang i eik med vridere/beslag i rustfritt stål, dører til tekniske installasjoner har lik kledning som vegg og uten gerikter. Fondvegg i øst består av panelte skapdører i eik og med smale metallprofiler. Sørvegg har fastkarm vinduer i begge romavdelinger. Vestre romavdeling har innbygd disk og underskap på vegg mot mellomgang. Disk er i eik, skapfronter er hvite. Elektriske installasjoner er felt inn i veggpanel. Himling har innfelte langsmale kombinasjonsarmaturer for lysrør, punktbelysning og ventilasjon. Armaturene ligger på tvers av spilene.

BYGNING 12180 Operaen

Kompleks 13789 Operaen

Interiørnr:

Interiørnavn: Herretoalett garderobe

Beskrivelse: Toalettene i sør har inngang med grålaserte vegger og himling. Toalettarealene har samme slag glassfliser som i nord. Gulvet er i gråsvart terrasso, himlingene er i grå betong. Toalettavlukker er i systeminnredning med spettet bronsefargete dører med stålprofiler.

Toalettskåler er koniske i hvitt porselen. Håndvasker er utført som veggmontert integrert vaskerene i corian med lyslister for indirekte belysning, avfallskurv bak fronter i rustfritt stål, i overkant avsluttet med sammenhengende speilrekke med innbygde dispensere for såpe og papir. Herretoalett har pissoirrenne med beslag i rustfritt stål og corian, og lave skillevegger i frostet glass. Rennene har indirekte belysning.

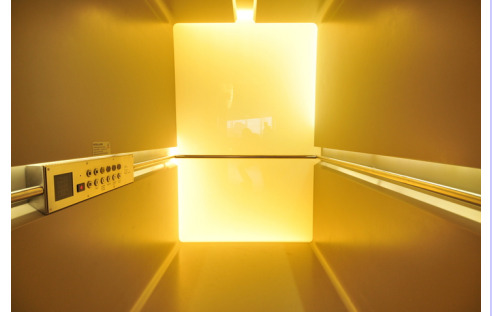

Interiørnr:

Interiørnavn:

Publikumsheis

Beskrivelse: Heisdørene er i frostet glass med kraftig omramming av rustfritt stål. Veggfelt over døråpning krager ut og er i uomrammet frostet glass. Heisen er formet som et rektangulært rør med og med avrundete hjørner, og med en lyssatt frostet glassplate som endevegg. Vannrette spalter deler sideveggene. Spaltene har innlagt håndløper i rustfritt stål med påmontert betjeningspanel på den ene siden. Tilsvarende langsgående spalte deler himlingen midt på.

BYGNING 12180 Operaen

Kompleks 13789 Operaen

Interiørnr:

Interiørnavn: Foajé

Beskrivelse: Gulvet er lagt med marmorfliser, yttervegger er utført i jernfritt glass og hvit gjennomfarget betong, innervegger er kledd med profilerte eikestaver. Nedre del av veggen avsluttes som brystning for rampe for adkomst til salongen.

Veggen har åpninger til gallerier for hvert plan i salongen. Hovedtrapp for adkomst til publikumssalong er kledd med eikestaver i brystning, trinn i hel plank, håndløpere i rundstav eik, midtrekkverk i stål.

Billettisk er markert av hvitt veggfelt i corian med utenpåliggende plater av jernfritt glass. Front av disken har avlastningshyller i rustfritt stål. Hovedinngang er utført som frittstående, innfelt volum med svingdører i glass, omrammet av brede, grålakkerte stålprofiler med sidevegger og himling i frostet glass. Det er brukt hvit betong i bæresøyler og eksponerte deler av bygningskonstruksjonen.

Hoveddelen av rommet åpner seg ubrutt i hele bygningsvolumets høyde. Himlingen har store rektangulære, hvite akustiske plater. I vestre del er volumet trappet ned i om lag samme høyde som salongens frontlosje.

Foajéen har to frittstående bardisker i corian, én langs vegg ved nordre publikumsinngang, og én mot vest foran den midterste av de tre frittstående kubene som skiller foajéen fra garderobearealet.

Kubenes ytterflater er del av byggets kunstneriske utsmykning med gitterformet overflate med skjult, farget belysning.

Gulvet rundt kubene har nedfelte lister med diodelamper. En fjerde kube med glassvegger i lakkerte stålprofiler flukter med yttervegg mot sør. Frittstående

Interiørnr:

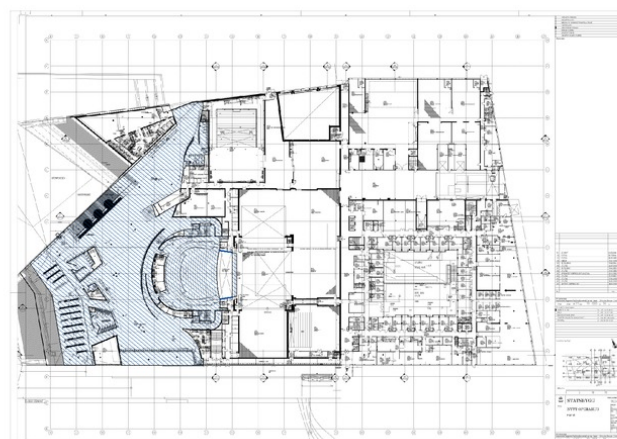
Interiørnavn: Toaletter publikum øst 1. et

Beskrivelse: Publikumstoaletter ligger i øst ved nordre inngang, på publikumsgalleriene, og i de tre frittstående kubene i foajéen. Inngangsparti til toalettene i øst er i frostet uinnrammet glass. Vegger er kledd med bronsefargete fliser av resirkulert glass i varierende nyanser. Gulv er lagt med gråsvarte fliser med lysere fuger.

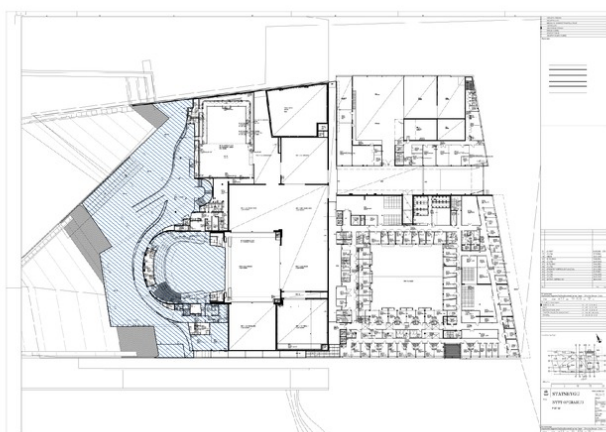
Himlingene er malt lyst brune. Toaletter mot nord har lyst brune dører til avlukker, omrammet med mørkt brune gerikter. Rekke med enkeltstående runde håndvasker i hvitt porselen og innfelte armaturer i rustfritt børstet stål, styrt av bevegelsessensor. Over håndvasker er det speil i hele veggens lengde. Innfelt rustfritt beslag med dispenser for tørkepapir og avfallkurv. Såpedispensere i rustfritt stål er festet direkte på vegg. Lyslister for indirekte belysning under speil og langs himling. Herretoalett har sylindriske diagonalt innfestete pissoirskåler i hvitt porselen med lyslist for indirekte belysning i vegg.

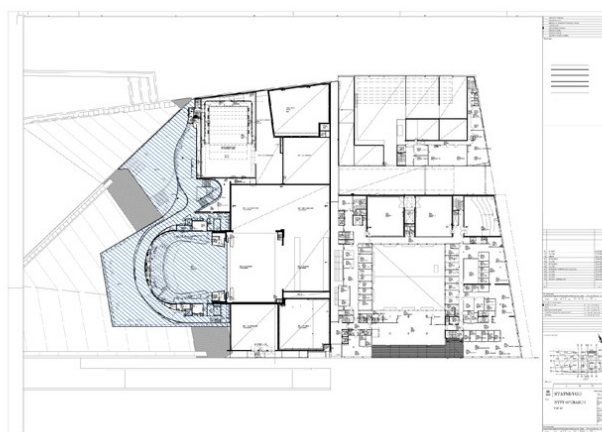
butikkinnredning i
nordvestre del av lokalet
inngår ikke i fredningen.

Plantegning 1. etasje, Operaen. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur.

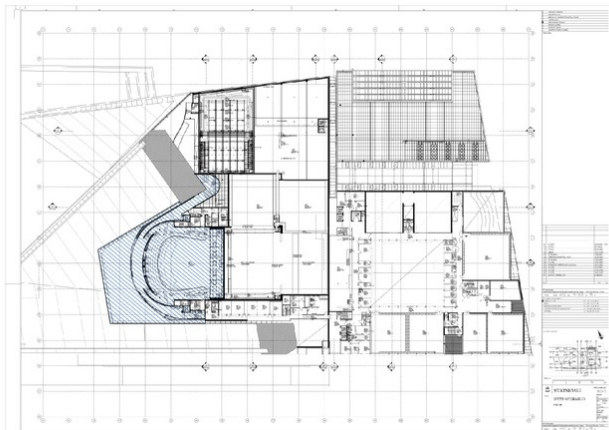
Plantegning 2. etasje, Operaen. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur.

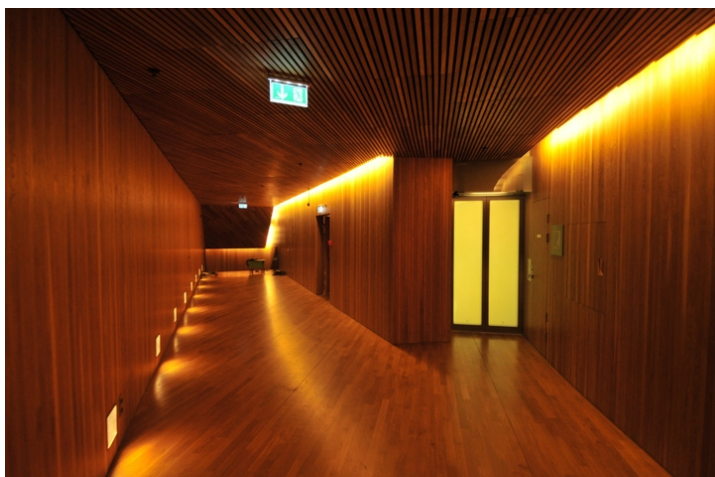
Plantegning 3. etasje, Operaen. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur.

BYGNING 12180 Operaen

Kompleks 13789 Operaen

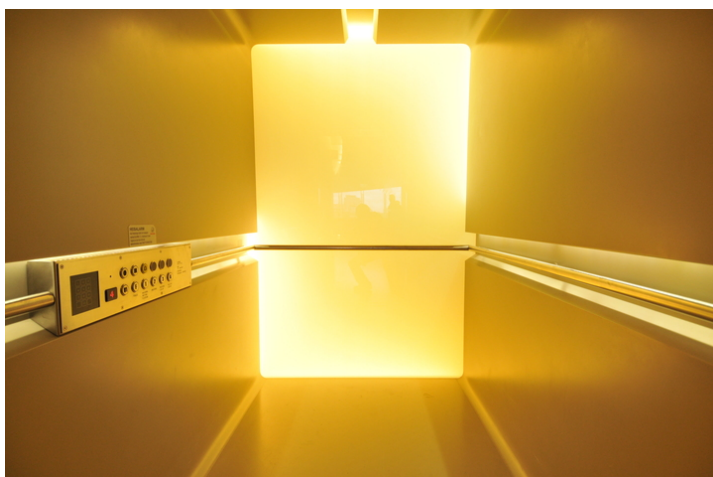
Plantegning 4. etasje, Operaen. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur.

Trapp og heis 3. galleri Foto: Leif Anker, Riksantikvaren

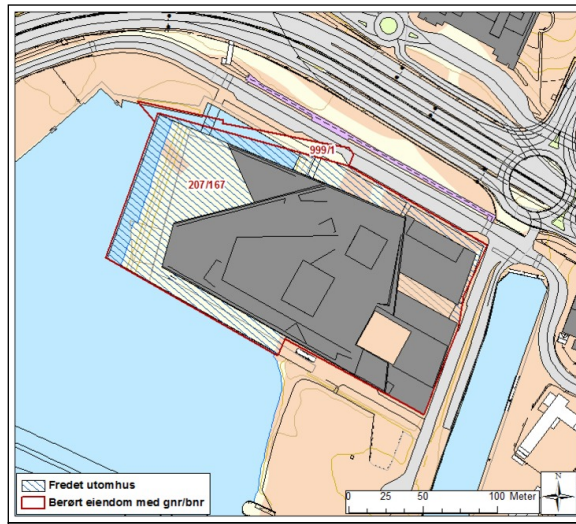

Foto: Leif Anker, Riksantikvaren

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	
Gnr/bnr:	207/167
Oppført:	2003 - 2008
Byggherre:	
Arkitekt:	
Opprinnelig funksjon:	
Nåværende funksjon:	
Bygningsart:	
Regulering:	Ikke registrert: Fredet etter kulturminneloven § 22a 15.11.2012
Vernestatus:	Forskriftsfredet etter kulturminneloven §22a ..

Sammendrag bygningsbeskrivelse**Vern**

Formål:	Fredningen av uteareal skal ivareta plassrom, gangbro, kanalfront og brygge som del av det helhetlige anlegget. Fredning av øvrig areal innenfor tomtegrense skal ivareta opplevelse og virkning av arkitekturen.
Begrunnelse:	Scenebygget for Den Norske Opera og Ballett er ett av de største og viktigste offentlige kulturhus reist i Norge. Arkitektonisk representerer bygget med uteområde bl.a. et originalt grep om scenearkitektur for sang, musikk og ballet som har internasjonal betydning og som har vakt oppmerksomhet langt utenfor landets grenser. Materialene er gjennomført: Tre, glass, stein og metall. Bruken er differensiert etter funksjon, og med et gjennomarbeidet formspråk betinget av de særegne krav byggets bruk stiller. Utforming og materialbruk i bygningens to hovedvolumer gjenspeiler også to-delning mellom publikumsdel og produksjons- og driftsdel. Den særpregete fasadeutformingen inviterer publikum til å ta byggets eksteriør i bruk på en måte som er banebrytende i representativ monumentalarkitektur.
Omfang:	Fredningen omfatter plassrom, gangbro, del av kanal og kanalfront med brygge. Fredningen av utomhus inkluderer materialbruk, overflatebehandling og detaljering som del av det helhetlig utformete anlegget. Øvrig areal innenfor tomtegrensen i nord, øst og sør inngår i fredningen.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning